

gaan lijden, tien zéér licht en slechts twee wat ernstiger. Deze besmettingen ontstonden alle in de laatste weken; blijkbaar was de onvatbaarheid aanvankelijk groot genoeg, doch bij de daling van het antitoxinegehalte van het bloed volgde later nog de besmetting. Een onaangename bijwerking werd nimmer waargenomen, en in die gevallen, waar de plaatselijke reactie duidelijk optrad, waren de bezwaren zeker geringer dan bij de gewone koepokenting. Om goede gevolgen te verkrijgen moet de behandelingsmethode geleerd worden. Volgens SCHREIBER (*Therapie der Gegenwart* 1914, n°. 3) is als regel een driemaal herhaalde inspuiting noodig. De eerste inspuiting ($0.1/10$ van het toxine-antitoxine-mengsel) wordt hoofdzakelijk in de huid gegeven, bij voorkeur langs de wervelkolom, waarna den derden dag een tweede in twee- tot tienvoudige hoeveelheid onder de huid gegeven wordt en de derde na vijf dagen weder onder de huid in vijftigvoudige hoeveelheid volgt. De tijd tusschen de inspuitingen en de hoeveelheid wisselt eenigszins naar gelang der activiteit van het gebruikte mengsel. Het oorspronkelijk zeer hoge antitoxinegehalte van het bloed daalt in de eerste week zeer snel, doch is na twee jaar waarschijnlijk nog hoog genoeg om de besmetting te voorkomen, terwijl het op hernieuwde inspuiting resp. besmetting zeer snel reageert met antitoxine-vermeerdering, een verschijnsel waardoor het gunstige verloop van eventueel nog volgende besmettingen verklaard wordt.

J. ED. STUMPF.

De invloed van het tabakrooken op den bloeddruk. — Op grond van proefondervindelijk onderzoek komt M. JOHN (*Zeitschr. für exper. Pathologie und Therapie*, Bd. 14, H. 2) tot de volgende uitkomsten. Het rooken van twee middelmatig zware sigaren brengt in kenmerkende gevallen zeer bepaalde schommelingen van den bloeddruk teweeg; er treedt nog gedurende het rooken een duidelijke verhooging van den diastolischen bloeddruk op, terwijl de systolische bloeddruk de aanvankelijke waarde maar weinig of in het geheel niet overschrijdt, eerder iets daaronder daalt. Deze veranderingen van den bloeddruk zijn meermalen nog twee uur, nadat met rooken werd opgehouden, duidelijk waar te nemen. De hoofdzaak van de werking van nicotine op de vaten berust dus daarop, dat een prikkel wordt uitgeoefend, waardoor de vaatwand zich samentrekt, deze verkrijgt een verhoogde spanning. Het aantal polsslagen ondervindt niet steeds op dezelfde wijze invloed. Soms is dit iets verminderd, meestal is het alleen aan grootere schommelingen onderhevig dan in normalen toestand. Op 8 of 10 Russische sigaretten antwoordt het vaatstelsel op dezelfde wijze als op twee matig zware sigaren. Tusschen lichtere en zwaardere soorten is een duidelijk verschil in de

werking te bemerken. Twee of vier stuks nicotine-arme sigaren van de firma WENDT, resp. van het merk „Navahoe” oefenen geen duidelijken invloed op den bloeddruk uit. Grootere hoeveelheden, 8—10 sigaren, over den dag verdeeld, zijn niet onverschillig voor het gedrag van den bloeddruk, al laten ook de vele bloeddrukverminderende en bloeddrukverhoogende invloeden van het dagelijksch leven regelmatige schommelingen niet tot stand komen. Ten opzichte van de nicotinehoudende hebben de nicotine-arme sigaren een beslist geringeren invloed, terwijl 25—30 stuks sigaretten zich in hare werking ternauwernood van 8—10 nicotinehoudende sigaren onderscheiden. De uitkomsten van schrijvers bloeddrukmetingen, die een duidelijken invloed op de vaten door het rooken van tabak met zekerheid bewezen hebben, bevestigen hier de ook overigens proefondervindelijk bewezen mogelijkheid, dat nicotine vaatveranderingen in den zin van een arteriosclerose in staat is op te wekken. Bij alle toestanden, die onder het ziektebeeld der dyspragia angiosclerotica intermittens kunnen worden ondergebracht, is het beslist noodig, dat het rooken geheel wordt nagelaten, omdat de vaatvernauwende werking van nicotine den toestand verergeren of rechtstreeks een aanval te voorschijn roepen kan.

WOLFFENSPERGER.

Balantidiosis. — In de tropen komt het, ondanks de vermeerdering der kennis op dit gebied in de laatste jaren, nog steeds voor, dat men stuit op dysenteriën, waarvan de oorzaak duister blijft, die dus niet onder een der bekende vormen (bacillaire dysenterie type SHIGA of Y, amoebendysenterie) te rangschikken zijn. Bij een deel der nog niet geclassificeerde dysenteriën zal het misschien later blijken, dat darmflagellaten een rol als veroorzaker spelen, maar dit is nog allerminst zeker. Eén organisme kennen wij, waarvan het in den laatsten tijd met vrij groote zekerheid is uitgemaakt, dat het een veelal doodelijk verloopenden vorm van dysenterie veroorzaakt, nl. het *Balantidium coli*, een infusoor. Over dit organisme zijn in den laatsten tijd drie mededeelingen verschenen, die de vermelding waard zijn.

De eerste, van de hand van PROWAZEK (*Archiv f. Schiffs- und Tropenhygiëne*, Beiheft n°. 6, 1913) is van algemeene strekking en brengt, naast schrijver's eigen onderzoek op de Zuidzee-eilanden, een overzicht van onze kennis op dit gebied. Men moet (voorloopig tenminste) een onderscheid maken tusschen *Bal. coli* bij den mensch en bij het varken. Morphologisch zijn beide typen nog niet met zekerheid te onderscheiden, maar toch is het nog zeer de vraag, of beide typen identiek zijn, d.w.z. of het varkensbalantidium voor den mensch pathogeen is. Bij den mensch vindt men in gevallen van balantidium-